

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

II. De multiplici temperationum genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

ma, qua illorum substantia constituitur, ope tamen temperationis primarum qualitarum oriantur.

DE MVLTIPlici TEMPERATIONUM genere.

CAPVT II.

Vm igitur quatuor haece principes omnes qualitates ad mediocritatem mutuaque proportionem reduci oportet: refert quidem Galenus in 1. de temperationis libro cap. 2. medicorum quorundam disputationem: quorum alij duo duntaxat, calidum & sicum, humidum & frigidum, temperamenta admittebant: alij quatuor omnino esse contendebant, quemadmodum quatuor sunt qualitarum coniugationes. Sed vniuersè primùm loquendo duplicem ferè temperaturam communis schola distinguit: vt videre est apud eundem Galenum, & Auicennam in 1. fen. p. Car. doct. 3. cap. 3. alioque complures. In altera qualitarum gradus absolute considerantur, nulla re alia spectata: & praesertim subiecto, in quo temperatio ea insit. Haec temperata ponderis temperaturam nominatur ab illis à philosophis temperatio aequalis arithmetica proportionem. Totidem enim continet singularum qualitarum gradus tantundemque elementorum omnium. Altera consideratur comparatione formarum diuersorum mistorum atque operationum, quae singularum naturae conueniunt. Eamque intemperatam temperaturam seu temperationem ad iustitiam appellant: à philosophis aequalis dicitur geometrica proportionem.

Temperatura duplex.

Iustitia duplex.

An duplex ponderis temperatura.

Temperatura inaequalis duplex.

Novem temperationis genera.

Sed quoniam, vt in 5. Moralium lib. docetur, duplex iustitia est: vna in rerum permutatione versatur, altera in praemiorum ac poenarum distributione: ac prior quidem rerum aequalitatem seruat, posterior autem cuiusque merita aut demerita spectat: eorumque habita, vt par est, ratione, singulis praemia decernit aut supplicia: totum illud posterius temperationis genus in hac posteriori distribuentis iustitiae parte accipitur: qua pro singularum mistorum exigentia siue maioribus aut minoribus meritis, alio atque alio dignitatis ac nobilitatis gradu, qualitates eae singulis tribuuntur. Quamquam dum priorem illam temperationem, quae ponderis dicitur, in duas rursus partiuntur medici: quarum altera aequalis prorsus sit qualitarum omnium gradibus, altera inaequalitatem quandam habeat & vnius aut plurium qualitarum excessum: parum sapienter agere mihi videntur. Quoniam posterior haec temperatio, si ad formam & operationem referatur, iustitiae potius est, quam ponderis: neque ibi potest ponderis & arithmeticae proportionis aequalitas, vbi graduum & intensiois qualitarum inaequalitas admittitur. Ea igitur, quae inaequalis est, duplex esse potest: aut simplex, si vnica crescat qualitas, reliquae sint aequales: aut coniugata, si duae superent qualitates.

Itaque si omnia colligantur, nouem omnino erunt temperationis genera: quatuor simplicia quemadmodum sunt quatuor qualitates, qua-

rum vna potest aliarum mensuram excedere: & totidem coniugata seu composita. Quatuor enim sunt qualitarum earum coniugationes, quarum aliqua vna praecellat ceteris. Et calor quidem ac siccitatis excessus cholericam & igneam temperationem facit: humoris & caloris sanguineam & aëream: frigoris & humoris phlegmaticam & aqueam: siccitatis ac frigoris melancholicam & terream. Et quatuor simplicia genera simplicibus quatuor qualitatibus respondent: quatuor autè composita quatuor elementis: omniaque intemperata vocantur: quoniam aut vna aut pluribus qualitatibus reliquarum modum excedunt. His additur nonum, quod ponderis est ac temperatissimum esse existimatur: propterea quod nulla in eo qualitas alteri dominetur, sed omnes planè sint aequales.

An illa sint temperata simplicia.

Ceterum Auerroes in comm. 7. in primum librum de Caelo, & comm. 48. in posteriorem de ortu & interitu & comment. 10. in 4. Meteorum, & comment. 23. in 10. Metaph. & in 2. lib. colligit cap. 1. & ultimo, & in 1. Canticorum comment. 19. duo reprehendit in hac medicorum sententia. Primum quatuor simplicium temperaturarum genera negat, solaque coniugata admittit: hoc praecipue argumento, quod vnaquaeque qualitas actua, quae est loco formae, passiuam alteram habere debeat sociam & aequalem, tantquam materiam. Et mihi quidem certè non parum suspecta sunt: neque, quod sciam, in vilo adhuc satis obseruata fuerunt. Ferè namque ita fit, vt patientes qualitates comitentur eas, quae agentes sunt: & caloris, frigorisque excessus, humoris item aut siccitatis excessum adducat. Non tamen propterea omnino respuo. Tum quia cum patientes qualitates minorem agendi vim habeant, quam eae, quae agentes dicuntur: dum harum altera superat, fieri potest, vt aequalitatem illae retineant. Tum quia agentium alterutra potest cum alterutra patientium consistere: vt calor cum humore in aëre, cum siccitate in igne, & frigus cum humore in aqua, cum siccitate in terra: quare cum naturam habeat ad alterutram quodammodo indifferentem: & si eae, quae patientes sunt, debilitentur: necessarium tamen non videtur eas quoque minui, aut contra, dum eae augentur, simul illas augeri. Itaque & si patientes fuerint aequales, inaequales tamen agentes esse poterunt: aut haec aequales, vbi inaequales illae fuerint. At quoniam maxima est inter illas coniunctio: ferè fit, vt inaequalitas omnis ex duplici qualitate sit composita.

Alterum quod non admittit Auerroes est, inter coniugatas temperationes ea, quae ponderis esse dicitur: de qua multo maior est non inter philosophos modo, sed & inter medicos disceptatio.

NON NVLLA POSSIT ESSE temperatio prorsus aequalis.

CAPVT III.

Vm Galenus temperationem ponderis omni ex parte aequalem nominauit, non solum non admittit Auerroes, sed nullam prorsus esse posse iudicauit Auicenna, subscripteruntque Algazel & Iuritanus in commentario 15. in 1. artis paruae Galeni, & Conciliator

Prima opinio.